

STORTINGET

Innst. 122 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 9 L (2025–2026)

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i sentralbankloven (adgang for staten til å innhente kreditt for likviditetsformål mv.)

Til Stortinget

Innledning

Regjeringen foreslår enkelte endringer i sentralbankloven.

Norges Bank er landets sentralbank. Banken forvalter også Statens pensjonsfond utland (SPU). Kapittel 1 i sentralbankloven, som har overskriften Alminnelige bestemmelser, regulerer i all hovedsak ikke forvaltningen av SPU. For at dette skal komme klarere frem i sentralbankloven enn i dag, foreslås det at sentralbankloven § 1-11 endres slik at det fremgår hvilke bestemmelser i lovens kapittel 1 som ikke gjelder for Norges Banks forvaltning av SPU. I denne presiseringen er også oppgaven som Norges Banks hovedstyre har med å ansette daglig leder for forvaltningen av SPU etter § 2-13 første ledd, tatt med. Forslagene er omtalt i kapittel 3 og 4 i proposisjonen.

Videre foreslår departementet at reglene i sentralbankloven om offentliggjøring av dialog mellom hovedstyret og representantskapet og representantskapets rapporter til Stortinget endres i retning av de reglene som gjelder for Riksrevisjonen. Disse endringene foreslås for å legge til rette for god dialog og informasjonsutveksling mellom representantskapet og hovedstyret og styrke Stortingets beslutningsgrunnlag. Forslagene er omtalt i proposisjonen kapittel 5.

Det foreslås enkelte endringer i sentralbankloven § 2-3 fjerde ledd og § 2-6 tredje ledd om hvem som ikke kan være medlemmer av Norges Banks hovedstyre, Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet og Norges Banks representantskap. Forslaget er departementets oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak 13. juni 2022, jf. Innst. 353 S (2021–2022) og omtales i kapittel 6 i proposisjonen.

Det foreslås et unntak fra forbudet i sentralbankloven § 3-8 om at Norges Bank ikke kan yte kreditt direkte til staten. Forslaget går ut på at staten kan pålegge Norges Bank å yte kreditt til staten med varighet på inntil 90 dager innenfor rammen av lov om Statens pensjonsfond § 7 tredje ledd annet og tredje punktum når andre finansieringskilder er vanskelig tilgjengelige. Forslaget er omtalt i kapittel 7 i proposisjonen.

Forslag til endringer i sentralbankloven § 5-3 med tilhørende forskrift gjelder opplysninger fra Folkeregistret, jf. omtale i proposisjonen kapittel 8.

Komiteens behandling

Komiteen har gjennomført skriftlig høring i saken. Høringsinnspill og andre dokumenter i saken er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Frode Jacobsen, lederen Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Even A. Røed og Maria Aasen-Svensrud, fra Fremskrittspartiet, Hilde Grande, Martin Virkesdal

Jonsterhaug, Hans Andreas Limi og Tom Staahle, fra Høyre, Henrik Asheim og Nikolai Astrup, fra Sosialistisk Venstreparti, Marthe Hammer, fra Senterpartiet, Bjørn Arild Gram, fra Rødt, Mímir Kristjánsson, fra Miljøpartiet De Grønne, Ingrid Liland, fra Kristelig Folkeparti, Jørgen H. Kristiansen, og fra Venstre, Abid Raja, viser til Prop. 9 L (2025–2026) som inneholder forslag til endringer i sentralbankloven (adgang for staten til å innhente kreditt for likviditetsformål mv.). Komiteen viser til at flere av forslagene fremmes på bakgrunn av anmodningsvedtak fra Stortinget. Det er foreslått endringer i lovens bestemmelser om Norges Banks rolle som forvalter av SPU, tilsynet med Norges Banks virksomhet, avgrensing av hvem som kan sitte i Norges Banks styrende organer, statens mulighet til å innhente kreditt for likviditetsformål og om Norges Banks anledning til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret.

Komiteen avholdt skriftlig høring i saken, og to aktører kom med innspill innen fristen 15. januar 2026. I høringen til Finansdepartementet med frist 31. januar 2025 kom det innspill fra elleve aktører. Komiteen bemerker at det i de innkomne høringsuttalelsene er delte meninger om flere av de foreslåtte endringene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at proposisjonen i liten grad drøfter utfordringene det kan ha for tilliten til Norges Banks uavhengighet dersom det utnevnes en sentralbanksjef med tette forbindelser til sittende regjering, og viser til bakgrunnen for Stortingets anmodningsvedtak i 2022.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en endring i sentralbankloven, slik at det til hovedstyret og komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet ikke kan oppnevnes personer med bakgrunn eller tilknytninger som er egnet til å svekke tilliten til bankens uavhengighet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at departementet i proposisjonen foreslår at bestemmelsene i §§ 1-2 til 1-7 og 1-9 til 1-10 ikke skal gjelde forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU), og begrunner dette blant annet med at det følger dagens praksis, at sentralbankloven kapittel 1 i all hovedsak er utformet med sikte på å regulere Norges Banks rolle som sentralbank, og at mandat for SPU har bestemmelser om bankens orienteringsplikt til departementet, krav til offentlig rapportering mv. Disse medlemmer viser videre til at departementet presi-

serer at det at § 1-6 ikke gjelder for forvaltningen av SPU ikke skal «forstås dithen at Norges Bank ikke har noen plikt til å informere departementet om saker knyttet til forvaltningen», og at det tvert imot vil kunne «gjelde en mer omfattende informasjonsplikt i disse sakene». Disse medlemmer vil understreke viktigheten av tydelige rammer for åpenhet og informasjonsdeling knyttet til forvaltningen av SPU.

Disse medlemmer viser til at flere fagforeninger i høringen til Finansdepartementet har tatt til orde for ordinær ansattrepresentasjon i Norges Banks hovedstyre. I dag deltar de ansattes representanter i styret kun i behandlingen av administrative saker, noe som historisk har vært begrunnet med hovedstyrets rolle og funksjon i bestemmelsen av pengepolitikken. Etter sentralbankloven fra 2019 og opprettelsen av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet mener disse medlemmer det kan det stilles spørsmål ved om denne begrunnelsen fortsatt skal være gjeldende.

Disse medlemmer viser videre til at ordningen med begrenset representasjon for ansatte i Norges Bank avviker fra praksis i norsk arbeidsliv og i statlig eide virksomheter som også behandler samfunnsviktige spørsmål i sine styrever, og mener derfor at ansattes representasjon i styret er et prinsipielt spørsmål som bør vurderes nærmere i lys av dagens oppgaver for styret i Norges Bank. Disse medlemmer ber derfor regjeringen foreta en utredning om konsekvenser av å gi ansattes representanter i sentralbankens hovedstyre fullverdig status og deltakelse på linje med øvrige styrerepresentanter, og at regjeringen rapporterer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Videre oversikt

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag til endringer i §§ 1-11, 1-12, 2-3, 2-6 og 4-1.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg videre til regjeringens forslag til endringer i § 3-8 og § 5-3.

Flertallet slutter seg dermed til lovforslaget med unntak av § 2-18.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slutter seg til lovforslaget med unntak av §§ 2-18, 3-8 annet ledd og 5-3 annet ledd.

Særlig om regelverket for tilsynet med Norges Banks virksomhet

Komiteen støtter ikke regjeringens forslag til endringer i § 2-18 annet ledd og nytt tredje ledd.

Komiteen mener det er viktig for offentligheten å ha innsikt i styringen og kontrollen med Norges Bank. Komiteen er enig med representantskapet som i sitt

høringsinnspill påpeker at det er en styrke at saker og saksforhold er gjort rede for i offentlig tilgjengelig dokumentasjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til høringsinnspillet fra representantskapet der det fremkommer innvendinger mot å ta inn et nytt tredje ledd i § 2-18 om når offentlighet skal inntre for saksdokumenter til eller fra representantskapet. Flertallet viser til at representantskapet argumenterer mot forslaget av flere grunner. Representantskapet påpeker blant annet at departementets argumentasjon for å lovfeste en bestemt praksis for offentliggjøring ikke er representativ for representantskapets arbeid. Videre påpekes det at forslaget om et krav om enighet mellom representantskapet og hovedstyret om meroffentlighet kan bety at hovedstyret vil kunne få innflytelse på tilsynsorganet, det vil si representantskapet.

På denne bakgrunn går flertallet imot forslaget om et nytt tredje ledd i § 2-18.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til høringsinnspill fra Norges Banks representantskap som viser til at det ikke er praksis at hovedstyremedlemmer, utover sentralbankledelsen og ansattrepresentantene, kalles inn til representantskapets møter. Disse medlemmer viser til at siden det ikke er møteplikt, er det heller ikke behov for å begrunne hvorfor de nevnte medlemmene eventuelt ikke møter.

Særlig om kreditt til staten for likviditetsformål

Komiteen merker seg at Norges Banks hovedstyre i sitt høringssvar er kritisk til forslaget om at regjeringen skal kunne pålegge sentralbanken å yte staten kreditt for likviditetsformål.

Komiteen viser til at sentralbankens uavhengighet er viktig for prisstabilitet, og at dette legger grunnlag for langsiktig og stabil økonomisk vekst.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene i Fremskrittspartiet, slutter seg til regjeringens forslag til § 3-8.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil bemerke at dersom sentralbanken finansierer statens underskudd, kan det svekke tilliten til pengenes verdi og lede til høy inflasjon. Inflasjonsrisikoen øker særlig dersom slik finansiering blir omfattende el-

ler gjentas over tid, dersom den ikke er tydelig tidsavgrenset, og dersom staten mangler en troverdig plan for å stabilisere gjeld og underskudd. Risikoen blir også større dersom sentralbankens uavhengighet svekkes, og samfunnet oppfatter at pengepolitikken i praksis underordnes finansieringsbehovet til staten. I slike situasjoner kan inflasjonsforventningene stige, og pris- og lønnsveksten tilpasse seg deretter, noe som gjør inflasjonen vedvarende og vanskelig å få ned.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ikke regjeringens forslag til endringer i § 3-8 annet ledd.

Disse medlemmer deler Norges Banks hovedstyres syn om at det burde vært drøftet om statens likviditetsbehov i de situasjoner departementet viser til, kan løses på andre måter enn ved kreditt fra Norges Bank.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om statens likviditetsbehov i krisesituasjoner kan løses på andre måter enn ved kreditt fra Norges Bank.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ny § 3-8 andre ledd stiller opp svært strenge krav for at Norges Bank kan yte staten lån til likviditetsformål, blant annet en grense på 90 dager for lånets varighet. Denne grensen skal være absolutt. Senest etter 90 dager skal lånet gjøres opp, og det kan da ikke fattes et nytt vedtak om å pålegge banken å yte kreditt til staten.

Særlig om opplysninger fra Folkeregisteret

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til regjeringens forslag til endringer i § 5-3.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ikke regjeringens forslag til § 5-3 annet ledd.

Disse medlemmer stiller i likhet med Skattedirektoratet spørsmål ved nødvendigheten av at det i lovteksten åpnes for tilgang til opplysninger gjennom enkeltvedtak.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede en endring i sentralbankloven, slik at det til hovedstyret og komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet ikke kan oppnevnes personer med bakgrunn eller tilknytninger som er egnet til å svekke tilliten til bankens uavhengighet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede om statens likviditetsbehov i krisesituasjoner kan løses på andre måter enn ved kreditt fra Norges Bank.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av § 3-8 annet ledd og § 5-3 annet ledd som fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i sentralbankloven

I

I lov 21. juni 2019 nr. 31 om Norges Bank og pengevesenet mv. gjøres følgende endringer:

§ 1-11 skal lyde:

§ 1-11. *Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland*

Bestemmelsene i §§ 1-2 til 1-7 og 1-9 til 1-10 gjelder ikke forvaltningen av Statens pensjonsfond utland så langt denne oppgaven er delegert til Norges Bank etter lov om Statens pensjonsfond § 3 annet ledd og § 10 første ledd, eller ved ansettelse av daglig leder av bankens forvaltning av Statens pensjonsfond utland, jf. § 2-13 første ledd.

§ 1-12 annet ledd skal lyde:

(2) Bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-6 gjelder på Svalbard, jf. *Svalbardloven* § 3.

§ 2-3 fjerde ledd bokstav d til j skal lyde:

d. politiske medarbeidere ved Statsministerens kontor og i departementene

- e. embetsmenn ved Statsministerens kontor og i Finansdepartementet
- f. øvrige medarbeidere ved Statsministerens kontor og i departementene
- g. stortingsrepresentanter
- h. politiske medarbeidere på Stortinget
- i. komitéråder på Stortinget
- j. slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere og samboere til personer som nevnt i bokstav a til e og g.

§ 2-6 tredje ledd bokstav d til j skal lyde:

- d. politiske medarbeidere ved Statsministerens kontor og i departementene
- e. embetsmenn ved Statsministerens kontor og i Finansdepartementet
- f. øvrige medarbeidere ved Statsministerens kontor og i departementene
- g. stortingsrepresentanter
- h. politiske medarbeidere på Stortinget
- i. komitéråder på Stortinget
- j. slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere og samboere til personer som nevnt i bokstav a til e og g.

§ 3-8 skal lyde:

§ 3-8. *Kreditt til staten*

(1) Norges Bank kan ikke yte kreditt direkte til staten. Banken kan likevel yte kreditt til staten med løpetid innenfor en kalenderdag.

(2) Første ledd første punktum er ikke til hinder for at Norges Bank kan yte kreditt med varighet på inntil 90 dager etter pålegg fra Kongen i statsråd når låneopptak er besluttet med hjemmel i lov om Statens pensjonsfond § 7 tredje ledd annet og tredje punktum og andre finansieringskilder er vanskelig tilgjengelige. Banken skal gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes. Slike vedtak skal meddeles Stortinget så snart som mulig.

§ 4-1 fjerde ledd bokstav f skal lyde:

- f. eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for, herunder om eventuelle uenigheter om vurderinger eller saksforhold mellom hovedstyret og representantskapet.

§ 5-3 annet ledd første punktum ny bokstav d skal lyde:

d. Folkeregisteret

§ 5-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Opplysninger som kreves etter første og annet ledd, kan gis uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter finansforetaksloven, eiendomsmeglingsloven, betalingsssystemloven, verdipapirhandelsoven, verdipapirsentralloven, skatteforvaltningsloven, regnskapsloven, konkursloven, arbeids- og velferdsforvaltningsloven og folkeregisterloven.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette de enkelte bestemmelsene i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i finanskomiteen, den 10. februar 2026

Tuva Moflag

leder

Martin Virkesdal Jonsterhaug

ordfører

